

STEZICE

št.
5

GLASILO DIJAKOV NOVOMESKE GIMNAZIJE

V peti številki "Stezič" objavljajo:

Tonček Recelj: Zapiski z mladinske konference
Tonček Recelj: Sestanek Šolske skupnosti
Dular Cene: Gligorič v Novem mestu
Smrečnik Kati: Ob 150 letnici Chopina

Mladi literat:

Josip: Nadaljevanje Ivekove Angelike
Alenka Auersperger: Kar koli bi že bilo; midva bi
marala vse
Vladimir Brun: Pesmi
Ivan Povše: Mladna
Bary: Pesmi
Alenka Auersperger: Nisem navadna šolarka
Divji veter

oo

"Stezič" izdaja uredniški odbor. Glavni in odgovorni urednik Zlata Pestner, teh. urednik Klemene Jernej, za kulturno rubriko odgovarja Katica Smrečnik, za mladega literata odgovarja Alenka Auersperger, za rubriko Mladinska organizacija in SŠ odgovarja Uka Schmit, za aktualnosti Tonček Recelj. Ilustrator je Gajski Vlado. Naslovno stran je narisal Blažon Čibe. "Stezič" izhajajo enkrat mesečno. Cena posameznemu izvodu 20 din. Število izklade 250 izvodov.
Naslov: "Stezič", gimnazija Novo mesto

Tonček Recelj ZAPISKI * . MLADINSKE KONFERENCE

Da bi poživili delo, pregledali dosedanje uspehe, opozorili na napake in načrtali smernice za nadaljnje delo Mladinske organizacije na naši gimnaziji, so funkcionarji le-te sklicali mladinsko konferenco v ponedeljek, 15.II. 1960.

Udeležba je bila dobra. Kot gostje so bili: sekretar LMS, predstavnik Kluba zveze dolejških študentov, predstavniki ostalih srednjih šol v Novem mestu in tov. profesorji. Konferenco je otvoril in pozdravil navzoče predsednik LMS na gimnaziji tov. Štrumbelj Metod, ki je nato v referatu na kratko nakazal naloge Mlad. organizacije in opisal njeno polletno delo na gimnaziji.

V razpravi so predsedniki razredov podali poročilo o delu v svojih razredih. Prav tako so poročali o delu tudi predsedniki krožkov. Iz razprave je razvidno, da smo mladinci delali in da je stanje v primerjavi s prejšnjimi leti v nekaterih pogledih izboljšano. Vendar nam še vedno manjka delovnega poleta, poleg tega pa je premalo mladincev aktivnih in zainteresiranih za delo svoje organizacije.

Predavanj v okviru Ljudske univerze na gimnaziji je bilo premalo. Nekoliko je temu kriva neiznajdljivost pri izbiranju tem odbora, ki je za predavanja zadolžen.

Urednik "Stezič", tov. Jože Sintič, je opozoril na težave, ki so nastale pri izdajanju našega glasila. Vendar smo sklenili, da bomo ta problem rešili v uredniškem odboru samem.

Ena glavnih točk je bilo vprašanje udeležbe MDB. Srednješolci se bomo letos lahko udeležili ali zvezne brigade, ki bo v avgustu gradila avtomobilsko cesto nekje v Srbiji, ali pa lokalne brigade v juliju v Prečni. Število udeležencev zvezne brigade je omejeno, zato se bodo te udeležili le boljši mladinci, ker bo to zanje nagrada za celoletno delo.

... Šolske skupnosti.

... sode

... inšpektor

... je v ...

Tonček Recelj SESTANEK ŠOLSKE SKUPNOSTI

V ponedeljek, 29.II. 1960 je bil sestanek Šolske skupnosti. Sestanku je prisostvoval tudi predsednik ŠO tov. Milan Breščak, prof. Glonar - inšpektor za šolstvo, tov. ravnateljica in tov. prof. Robida. Sestanek je vodila predsednica Šolske skupnosti tov. Uka Schmit. V svojem referatu je najprej prikazala pomen in delo ŠS, nato pa je sledila živahna debata. V njej so dijaki prikazali svoje težave, žalje in probleme. Razprava je bila na žalost nenaštrtna. Dijaki so sicer prikazali veliko problemov, ni pa bilo predlogov, kako bi se dalo te probleme pametno in uspešno rešiti. Največ smo govorili o javnem ocenjevanju, o francoščini in o Gozdni zadruzi, ki bo na gimnaziji ustanovljena prihodnje leto, če bo za to obliko dela dovolj interesentov.

Na tem sestanku se je že jasno pokazalo, da je Šolska skupnost kljub temu, da obstoja šele kratek čas, važna postavka v sodobni socialistični ureditvi šole.

GLIGORIČ V NOVEM MESTU

Pred kratkim se je končalo v Ljubljani državno šahovsko prvenstvo. Velemejster Svetozar Gligorič je tokrat že devetič osvojil naslov državnega prvaka.

Po končanem turnirju se je odzval vabilu dolenjskih šahistov in odigral v Novem mestu simultanko na šestintridesetih deskah. Z uvodnim govorom predsednika Okrajne šahovske zveze Nika Belopavloviča, se je simultanka začela. Dolenjski šahisti so se zagrizli v šest urno borbo z Gligoričem in lahko rečemo, da ne brez uspeha. Res, končni rezultat se je končal z visoko razliko točk v korist velemejstra, a vkljub temu je bil rezultat majhen uspeh za novomeške šahiste, ki so kar na treh deskah uspeli premagati državnega prvaka in na večih deskah remizirati.

Tudi gimnazijski šahisti smo se udeležili simultanke z dobrim upanjem, da vsaj remiziramo, a nismo imeli veliko uspeha. Le Jožetu Gabrijelčiču, dijaku IV. razr. gimnazije, je uspelo remizirati.

Z veliko udeležbo je simultanka popolnoma uspela; njen namen je bil, da vzbudi in poveča zanimanje za šah na Dolenjskem.

Dular Cene

KULTURNI DOGODKI

V četrtek, 31. marca nas je obiskal poznani črnogorski guslar Milovan Barjaktalović. Tov. Barjaktalović je v izčrpnem uvodu prikazal razvoj srbske in črnogorske ljudske pesmi, njen pomen nekoč, ko so se Srbi in Črnogorci borili za neodvisnost, in danes, ko ljudska pesem slabi. Prinesel nam je pozdrave srbske in črnogorske mladine. Zaigral nam je nekaj najznačilnejših pesmi, ki jih ima v svojem programu.

Ta prireditev je bila skromna, vendar pa jo je vredno omeniti, saj danes že skoraj tudi po najodročnejših krajih izumirajo gusle in so le še redki ljudski pevci.

Pred kratkim so maturančje črnomeljske gimnazije uprizorili na našem odru komedijo "Draga Ruth". Ne moremo reči, da je bila ta uprizoritev dovršena /režijsko, igralsko, scensko/, ne, a v celi uprizoritvi je bilo čutiti nekaj mladostno toplega in prijetnega. In morda je bila ravno ta mladost vzrok, da so vsi nastopajoči že v prvem prizoru prišli v kontakt s publiko. In to jim je uspelo obdržati tudi do konca. Občinstvo se jim je s spontanim ploskanjem zahvalilo.

Riko Debenjak in njegova razstava...

Še pred nedavnim je v Dolenjskem muzeju razstavljal priznani slovenski grafik Riko Debenjak. Znano je, da ima Debenjak odlično tehniko, zato ne bi hotel pisati o vsaki podobi posebej, ampak bom zabeležil le nekaj skupnih misli. Posebno všeč so mi bile Kraševke. Tu je mogoče začutiti Debenjaka kot

rojenedga Kraševca, kateremu se je rojstni kraj z vsemi značilnostmi globoko vtisnil v spomin. Omenil naj bi le nekaj njegovih najznačilnejših del. Svojevrstne so Jadrnice v portoroškem pristanišču, prav tako značilno in zanimivo je Morsko dno. Poseben vtis je naredila name tudi Asociacija, vendar pa je človeku, ki ni dobro poučen o vseh modernih smereh slikarskega ustvarjanja, težko razumljiva. Razstava je prijetno doživetje, saj so se imeli Novomeščani spet priložnost seznaniti z dobro slovensko grafiko.

Literarni večer Mladih potov -

Literarni krožek novomeške gimnazije je priredil s sodelovanjem Mladih potov literarni večer v DLP, na katerem so sodelovali sodelavci te osrednje srednješolske literarne revije. Kot prvi se je predstavil Janez Juvan v pesmi, sledili pa so mu: Alenka Auersperger, /proza/ Marjan Kramberger /pesmi/, Jože Sintič /proza/, Niko Keše /pesmi/, Peter Breščak /proza/, Valentin Cundrič /pesmi/, ter Ala Peče /proza/. Morda je celo nekoliko preveč izstopal Valentin Cundrič. Pesmi, kot pravi sam, je začel pisati zelo zgodaj. Danes ga srečamo na straneh vseh slovenskih literarnih revijah. Ostal je še zvest sodelovec Mladih potov, čeprav jih je že zdavnaj prerasel. Tri slovenske založbe napovedujejo izid njegovih zbirk. Publika je bila polna razumevanja do mladih ustvarjalcev.

Brigadni večer -

Na večer pred prvim aprilom, dnevom Mladinskih delovnih brigad, je Okrajni mladinski komite priredil na hribu za tovarno Novoles, taborni ogled s kratkim programom. Ob koncu programa pa so predali ordene dela dvema lanskoletnima brigadama. Brigadirji in mladinci pa so zaplesali in zapeli okoli ognja.

Kati Smrečnik Ob 150 letnici rojstva Frederika
Chopina

V letošnjem letu praznuje ves kulturni svet obletnico rojstva enega največjih glasbenih ustvarjalcev, velikega poljskega skladatelja Frederika Chopina. V vseh državah prirejajo razne svečanosti in koncerte v znamenju te obletnice. Kot smo lahko zasledovali po časopisih in radiu, je bila osrednja svečanost prejšnji mesec v umetnikovi ožji domovini, v Varšavi; tam je bilo tekmovanje najboljših mladih pianistov vsega sveta.

Chopin je bil po rodu Poljak in tega ni nikoli pozabil, čeprav je preživel polovico svojega mladega življenja daleč od doma. Nasprotno, njegova ljubezen do domovine se je v tujini še bolj okrepila in to se tudi jasno odraža v vseh njegovih stvaritvah, posebno v polonezah in mazurkah. Chopin je bil izvrsten pianist in zato je tudi posvetil večino svojih kompozicij ravno klavirju. Že kot otrok je napisal svojo prvo skladbo - polonezo. Pravijo, da je bila to prava mala umetnina. Od tedaj naprej se Chopin nikoli več ni ločil od klavirja. Umetniška vrednost njegovih del se je iz leta v leto dvigala, dokler ni dosegla svojega viška v etudah. Chopin je izrazit predstavnik romantike. Njegova glasba je polna bogatih harmonskih obratov in tiste mehke melodike, ki je človekovi duši tako blizu. Ravno zato so jo vzljubile široke množice ljudstva ne glede na narodnost.

Tudi v naši domovini smo svečano proslavili obletnico rojstva tega velikega umetnika. V vseh večjih mestih so bili koncerti, v ponedeljek, 13. marca pa je tudi novomeško kulturno življenje poživil nastop mladih ljubljanskih pianistov, slušateljev Akademije za glasbo. Nastopili so pianisti Aci Bertoncelj, Andrej Jarc, Marjanca Korošec, Marija Kocjančič ter mezzo-sopranistka Vera Klemenšek. Brez dvoma moramo mladim umetnikom dati priznanje, kajti do potankosti so vnesli v skladbe vse značilnosti Chopinovega izražanja. Z izredno čustvenim in tehnično dovršenim izvajanjem jim je uspelo vnesti tudi v nas delček tiste velike in nedosegljive lepote, delček Chopina samega.

MLADI LITERAT

Nadaljevanje "Ivekove Angelike"

"Ta zgodba o njegovi materi je zelo dolga, gospa!"
 "Utrujala vas bo..." Pogledala ga je izpod obrvi - bilo ji je nekaj nad dvajset let. Dvig nil je kozarec in ga nesel pred oči. potem je nagnil; dva dolga požirka sta zmočila grlo. Angeliki je zaigral na ustnicah čuden nasmeh. Ta poštar, je pomislila. Čuden človek je ta poštar. Pije in pije. To mu je vse. Pa brez roke. Tudi za to zgodbo je dejal, da je dolga, pa ni bilo tako. Popil je nekaj kozarcev in je že vedela, da jo je izgubil v vojni; več - tisto, da so mu zato dali tako službo in, da je bil v stari Jugoslaviji imeniten človek, mu ni verjela, pa tudi poglavitno ni bilo...
 "Da, gospa Angelika, ta Josipina je bila čudna ženska..."
 Hotela mu je reči, naj jo pokliče po imenu, ker je tista gospa ni bila posebno všeč, vendar jo je nečesa spominjalo. Bilo je pred letom v mestu, ko je imela še tisto družbo z Manijo in Marjanom... Takrat ji je kar ugajal tak naziv.

Če ljudje obsodijo nekoga, da je čuden, ostane čuden vse svoje življenje. Ivekovi materi niso govorili, da je ničvrednica, da je kuzla in podobno, kakor je navada, če se ženska vlačí s tujim moškim, možu pa obrača ponoči hrbet, ampak so pravili, da je čudna, ker jo niso nikdar mogli dojeti. Tudi sovražili je niso, ker je ostala kljub svoji lepoti skromna in se ni nosila tako kot so se nosile nekatere druge. Zelo veliko pa so o njej govorili.

Ljudje so vedeli dosti povedati o nekem študentu, ki je prišel na počitnice. Josipini je bilo takrat triindvajset let - toda s svojimi dolgimi lasmi je bila kakor dekle z osemnajstimi. Vse se je zgodilo ob košnji, ko so spravljali seno in sta ga s študentom tlačila za nek tram v seniku. Janez ga je zmetal z voza, neka ženska ga je odmetavala, ona dva pa sta tičala pod otavo... Nihče ni vedel za to skrivnost; hotela je, da Janez ne bi zvedel in mu tisti večer ni kazala hrbta, ko sta šla spat. Prvorojenček je dobil Janezovo ime, ker je bil moški. Vse je ostalo skrivnost, dekler ni začel fant odraščati. Že ob rojstvu so babnice govorile, da je otrok podoben materi, očetu pa prav nič. In kasneje, ko so opazili tisto lepo barvo oči, tako nežne ude in podolgovat obraz, se je pričelo šepetanje. Spomnili so se, da so že videli nekoga, ki je bil prav tak in domislili so se tistega študenta, njegovih dolgih udov, lepih oči in nežne postave. Šepetanje je preraščalo v bučanje, vendar do Janeza ni prišlo, ker so se ga ljudje bali.

Marsikak večer se je pri Josipini oglasil zapoznel gost, ko ni bilo Janeza doma. Pravili so, da so jo celo videli, kako je šla nekoč pozno ponoči domov vsa polomljena. Pričakovali so

drugega otroka, ki se je tudi resnično rodil. Ljudje so govorili, da je to dolgovala gospodarju, pri katerem je služila. To, da je hotel opraviti že nekoč prej, pa je Josipina poklicala na pomoč Janeza. Potem se je z njo zgodilo isto, le to je bila razlika, da je bil Janez takrat še neporočen in mlajši od gospodarja.

Poštar je zliil vase poslednji kozarec. Angelika je strmela predse, oči se ji niso smehljale, kakor običajno. Tisto na svidenje je rekla poštarju čisto podzavestno. Ni opazila, da je med vrati postal in ji pokazal zobe, pa tudi boljše, da ni videla, ker bi smatrala poštarja za navadnega prostaka. V prsih jo je stisnilo; imela je občutek, kakor da se je ona izvila iz Josipininih bokov, in da Ivek ni materin sin. V njenem preišljevanju sta se križali dve podobi: podoba matere Josipine in poštarja z eno roko. Ta človek se ji je zdel čuden in nekam skrivnosten, čeravno je tako zelo rad pripovedoval svoje tajne. Stopil ji je na pot, ko ni bilo nobenega, ki bi ji kratil svoboden polet. Ni bil star, pa tudi noben lepotec, vendar pa je govoril tako lepo in lahko ter strastno, da je sam užival, kadar je pripovedoval. Poznal je zgodovino te rodbine, nekaj pa so mu povedali drugi. Marsikaj pa je tudi sam doživel. Ta čudni poštar.

S kakšnim ognjem je govoril o Josipini in kako živ je bil njegov študent. Skoro da... Celo z Josipino sta se borila skupaj v partizanih. Povedal je Angeliki, da je videla, ko mu je odneslo roko. Zavpila je, nato pa mu jo je obvezala.

To skrivnostno tovarništvo v partizanih.

Potem, ko je nekoč spet zvrnil vase poslednji kozarec, se je nagnil nad mizo in ji povedal, da je bil tisti študent on in, da je prišel v te kraje, da bi jo spet videl, da bi videl Iveka.

Proti koncu vojne. Oba sta se je veselila, ker sta se hotela poročiti. Janeza so že leta dvainštiridesetega ujeli in ustrelili, ker so nekaj izvohali. Josipino je poštar zelo čuval; hotel jo je imeti samo zase. Ob nekem napadu jo je raznesla granata. Vojna se je usodno končala.

Poletje. Vstopil je. Angelika se ga je že čisto privadila, pa tudi on se je skoraj udomačil.

"Angelika, pisemce"....

Strastno mu ga je iztrgala iz rok, odprla in brala. Oddahnila si je. Vse v redu. Ivek je zdrav. Imeli so neke čudne manevre. Valjali so se po blatu kot svinje, ji je pisal. Drugače pa se je nekoliko zredil, za nekaj kilogramov. Spodaj pa še stalen pripis: lepo pozdravljena, poljub in varuj mi Angelico!

Sedel je za mizo in ji je povedal že tako obljubljeno zgodbo o Josipininem možu.... Janez je bil hlapec pri najbogatejšem kmetu v okolici. Spoznal je Josipino in jo poročil. Gospodar mu tega sicer ni dovolil, vendar je dobila dovoljenje Josipina. Že tedaj je bila nepomirljiva. Zvabljala je moške v temo.

Gospodar se je ustrašil, da bi utegnilo iz njegovega zadnjega obiska kaj nastati in ji je poroko kar rad dovolil, za nagrado pa ji je dal še napol porušeno bajto. Janez je bil bolj miren in njeno pravó nasprotje. Včasih, ko je prišla kasno domov, jo je vprašal, kod je hodila. Nasmehnila se je in mu vrgla v zobe ljubosumnost. Po tem je molčal. Ko sta se namerava poročiti, ga je vprašala, če jo hoče z vsemi napakami... Bil je močan, da je moškega premaknil z mezincem, nad ženo pa se ni nikdar znašal.

Navsezadnje se je privadil vsem njenim čudnim navadam in ji je dal mir...

Nekoč ji je pravil poštar, kako sta z Josipino hodila na delo. Ker nista imela kam dati otroka, sta ga z ovoji prevezala in ga položila v zibelko. Ko sta se nato zvečer vrnila, sta ga odvezala in mu dala jesti. Ta otrok je bil Ivek.

Vsako Ivekovo pismo je pričakovala z večjim veseljem. V njej še je porodilo čustvo. Začela ga je razumevati. Vzljubila je svojega moža. Težko je pričakovala tiste dni, ko naj bi se vrnil. Še dva meseca. Včasih bi nergala in bila prepričana, da je to zelo zgodaj in celo prezgodaj. Poštar je opazal njen prepород. Nič več mu ni pustila, da bi jo objemal in počenjal z njo, kar bi hotel. Želela si je ohraniti samo še prijateljsko razmerje, zato je tudi redkeje prihajal. Večkrat je bila z Angelico osamljena. Ivek ji je vedno pisal odvojakov: čuvaj, čuvaj mi Angelico. Iz teh besed je vedela razbrati pravi smisel, čutila je, da mu ona pomeni to, kar mu ni ona kot žena nikdar pomenila.

Še mesec...

Postajala je nestrpna, ker se je bala za Angelico. Kadar je odhajala v mesto, jo je vedno zapirala v sobo.

Še petnajst dni....

Počutila se je svežo in zdravo. Poželela si je Iveka kot fanta. Prej ji je vedno lagal. Ko sta se poročila, ji je zamolčal brata. Smatrala ga je za lažnivca. Govorila mu je, da ni nič boljši od drugih moških. Sedaj je vedela, kje ima vsa ta laž izvir. Razumela je, da ji je lagal, ker se je bal, da jo ne bi dobil, če bi govoril resnico, kar bi bilo tudi najbolj verjetno. Njeno materinsko čustvo se je prebudilo, zahrepnela je po urejenem družinskem življenju. Ivek, Ivek. On je bil predmet njenega stalnega razmišljanja. Čutila je, da bo Angelica poravnala vse spore... Poštar je v petnajstih dneh stopil v pozabo...

Še pet dni.

Želela si je zakonitega moža. Dakliška neuravnovešenost je pojenjala. Hotela je, da se umirijo govorice. Nameravala se je celo spoprijazniti z babničami. Vedno, ko je bila sama, je trepetala, vendar ne od sle, ampak od strahu pred Ivekom... Vedno je pričakovala, da bo kdo potrkal na vrata, vrgel v vežo vojaški kovček in jo temno pogledal. Vedela je, da je Ivek ne bi udaril, čeravno bi jo našel v takem položaju, vedela pa je, da bi seji zasmilil in bi jo bilo sram pred samo žensko. Uvidela je svojo pravilno pot in je sklenila, da bo po njej tudi krenila, samo da se Ivek vrne. Želela je, da bi bili njeni otroci srečni in ne bi tokiko govorili o njih, kot so govorili o Iveku. Ko je slišala tisto žalostno zgodbo o Josipini

in Janezu, se je v njej zlomilo nekaj dekliškega, lahkomiselnega in igrivega. Pogledala je v ogledalo Ivekovih staršev in je videla v njem svoje lastno življenje. V Iveku je videla istega moškega kot je bil Josipin Janez - močan, da bi moškega zmlel z enim samim udarcem, toda pri ženski brez moči. Hotela se je predati Iveku kot njegova zakonita žena....

Pričakovala ga je sleherni dan Nekateri bližnji so že prihajali. Jesen. Dež je drobno pršel. Po hribih se je obesil sneg. Potrkalo je na vrata. Da, on. Bila je prepričana. Saj drugi tako ne bi mogel biti. Prijela je Angeliko za roko in tesno spregovorila: "Naprej!" Hotela je še dostaviti Ivek, vendar tega ni storila iz nerazumljivega vzroka. Vstopil je poštar v mokri pelerini. Sedež je kot ponavadi, saj je bil skoro domač.

"Angelika!"

Trepetala je. V njej se je prepletalo tisoč različnih misli. Morda so ga zadržali, ker se ni nikdar znal krotiti predpostavljenim. Na poglavitno si ni upala pomisliti. Poštar je dolgo brskal po svoji torbi, nato je potegnil pri kraju in ji ponudil. Vstal je in obtičal sredi kuhinje. Prisluškoval je njenemu dihanju. Bilo mu je zelo poznano; tako sta dihala, ko ... Pa to je bilo včasih. Sedaj je bilo tako resno in žalostno. Ta jesen, blato in dež... Tiste samotne akacije, ki so poleti tako košate, so čisto porjavele. Zdelo se mu je, da je Angelika ostarela, da ne more dihati. Pristopila je k njemu in ga prebledela opazovala. Tudi njemu je bilo hudo, saj je kar slutil vsebino pisma. Ivek je bil vendar njegov sin... Z iskrivimi očmi sta se nato opazovala. Prišel je v te kraje, da bi videl Josipino in da bi si ogledal Iveka... Njo je potem razcefrala granata, on pa se je smrtno ponesrečil pri nekih manevrih. Oh, ta nesrečni Ivek! Ta jesen, blato in dež, Angelikine solze in Ivekova smrt.... Molčala sta, ker je bil molk v tem trenutku še najbolj svečan. Pogladi jo je po laseh in si pritisnil njeno glavo na prsi. Ni ji dejal: "Angelika, pomagali ti bomo", vendar je čutil, da hoče reči prav to.

Poštar je dvignil kozarec visoko nad oči in gledal kvišku, nato ga je z umirjeno kretnjo prinesel k ustnicam ter naredil dva požirka. Angelika si je zakopala glavo v roke in zahlipala: "Ivek." Angelica je dvignila ročice proti poštarju in dvakrat zaklicala: "Atek, atek!" Angelika se je zazrla vanj s solznimi očmi in ga tako dolgo opazovala....

Danes se vam bo s svojimi pesmimi predstavil Vladimir Brun,
dijak II. razr. gimnazije na Jesenicah.

Vladimir Brun

NA PRAGU POMLADI

Ostal sem sam
med njivami pomladi
veter
mi je poljubil oči,
/kako nežne
so njegove dlani/.

Drevo je prezgodaj
odprlo brste,
deklica z dolgimi lasmi
jih je prebudila.

Ostal sem sam
med njivami pomladi,
razori so mi preproge,
za igre.
brez venca poljubov,
večer - lasje.

Ostal sem sam
na pragu pomladi.

PLAHA LJUBOSUMNOST

Kako,
da pred menoj bežiš sedaj,
ko si mi z oči
vzela spomin
veselega jutra
in v dlani položila
nebo.
Kako dekcle.

Kako,
mar jaz sem kriv
če so cvetovi bili tako
omamni
in me poneso s seboj
v posteljo
pomladnih njiv.

Kako,
mar jaz sem kriv,
dekcle?

Alenka Auersperger

KARKOLI BI ŽE BILO; MIDVA BI MARALA VSE

Imela sem oči svojega očeta. To moram povedati, zakaj pri nas doma je to pomenilo precej. Nekje na robu našega doma je bila meja, ki jo je mama zasadila ob rojstvu otrok, kot da bi hotela reči: "Tole je moje in tole imaš ti. Se pravi, Jože, da Katja še malo ni moja - je pa naša." Tako je moralo biti in nič drugače. Nisem pa le vedela, če mama pove take reči na glas ali pa si to samo misli. Imela sem modre oči. Očetove; tako je mama prav hitro prepričala katerokoli gospo ali teto, ki je prišla k nam. Nikoli ni rekla: "Komu je podobna? Meni ali njemu?" Rekla je pač: "Saj je čisto očetova, ne?" Ali pa: "Saj je cel oče!" Včasih, le redkokdaj, je ugotavljala: "Tisti veliki pogled ima, kajne? In nos, pa usta tudi taka. Tako je bilo pri nas, pa nisem nikoli vedela, če me ima mama resnično rada. Tako malo je bilo v naju skupnega. Zmeraj sem bila samo "naša" in očetova, čisto male mamina.

To leto je prišla pomlad nenadoma, že med zimskimi počitnicami. Vsaj pravili so, da je to pomlad. In še so pravili, da je lepo, če se zemlja tako hitro ogreje, da pa le ni prav, če dolgo ni dežja. Pšenici da se posuše stebela in, da ne dobi prave, zelene barve.

Ni me mikalo, da bi vedela vse o pomladi prav tako natančno kot moj oče. Naposled tudi on ni bil kmetovalec. Vedel pa je do pike vse. Še oddajo "za našo vas" je poslušal. Včasih smo se mu kar smejali. Tudi on je imel rad pomlad. Ne tako kot jaz; čisto drugače. Moral je očistiti zgodnje drevje, vsaj češnje in slive; urediti je moral košček vrta, da je mama posejala povrtnino. Zanj je bila pomlad v vsem tem; morebiti še v mnogih občutkih, ki pa jih jaz nisem razumela.

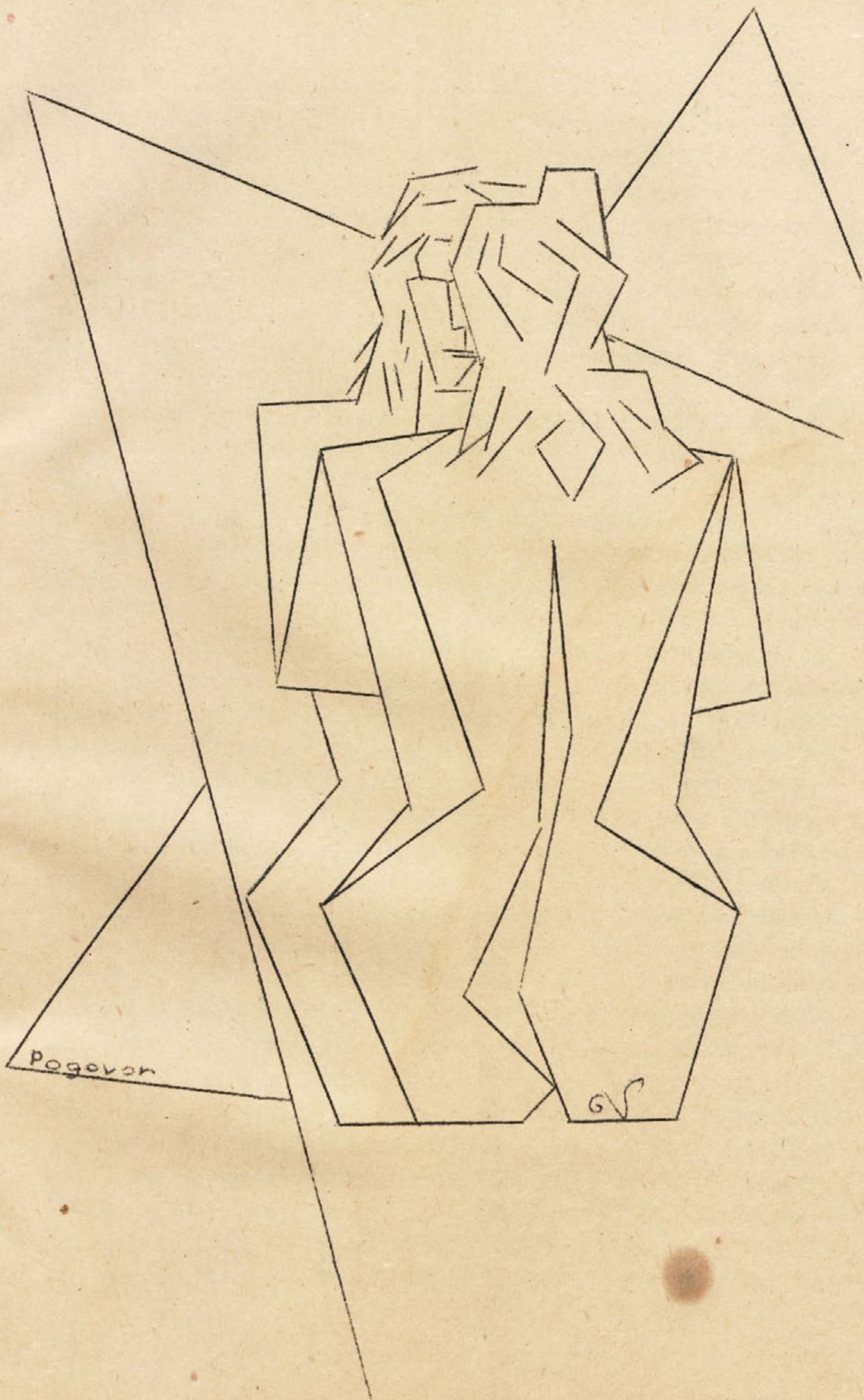
Zame, za moje sošolke, se je pričela pomlad skoraj na čudežen način. Drugače je prišla v majskih počitnicah. Tisti majhni listi, vsi smolnati, so se polagoma izluščili

iz jeder in kar nenadoma so ozeleneli. Za tista dva dni je mama ponavadi odšla k svoji mami. Sama sem morala ta čas pomivati posodo in lupiti krompir. In poleg vsega sem lahko gledala vršičke vejic zelenečih kostanjev v drevoredu; kako majceni so bili, ko je mama odhajala, ko pa se je vrnila, so bili že veliki za pol dlani. Ko se je vrnila, je prinesla potico. Največkrat ocvirkovo. Tisti večer, ko je prišla, sem jo videla nasmevano. Samo smejali smo se, kot da bi bili neumni. "Stara mama pa zna peči ocvirkovico, kaj?" si je mislil vsakdo, saj smo vedeli, jaz sem že vedela, da zna tudi moja mamica speči kaj takega, samo stane. Vse stane, pa naj bi ocvirkova potica ne "koštala"? Tako smo se nasmejali, razumeli in si pripovedovali besede, vse polne dobrot. Za celo leto. V resnici se je vsako leto naredila pomlad med majskimi počitnicami.

Tedaj so dekleta zaupala fantom in jih imela rada. Fantje so si upali dotakniti njihovih dlani in vse polno prijetnosti je bilo v tistih občutkih, v tistih dobrih rokah. Vse to sem že razumela, samo vedela nisem, kdaj bo vse to tudi zame. V teh dneh, ko sem tako opazovala pomlad, mi je prišlo na misel, da sem pisala zaljubljena pisma. Pisala sem jih, smešno, kot da se nadaljujejo, vse, kar sem kdaj doživela, pisala sem vse tisto, kar sem kdaj doživela, za Rudija in zame. Tako živo sem se spominjala tistih oči. Velikih in rjavih. Enkrat je bilo, vem, po zvončke sem šla. Ob potoku jih je bilo čisto belo. Tako sem jih nabirala in naenkrat zagledala na drugi strani Rudija. "Umil se bom," je rekel, ko je prišel na to stran, "zbijali smo žogo, pa sem tak, da še k večerji ne morem prej!" Kako se je umival! Kot da bi bil že odrasel in še obrisal se je. Saj še vedela nisem dotlej, da se to opravi lahko tako dostojanstveno. Midva z bratcem sva si pri umivanju samo nagajala. Spravil je milo in brisačo v torbico in vprašal: "Smem malo s teboj?"

"Ne vem, Čisto malo že. Do ovinka."

Na ovinku sva ponavadi malo poklepetala. Pravil je, kdo je zmagal v Beogradu na nogometni tekmi, kako so se popoldne

Pogovor

GV

igrali z učiteljišniki, kako je v šoli; največkrat o profesorjih. Prav tisti večer sva se jim smejala. Da še niso opazili, da se imava rada, pa sva bila že trikrat v kinu! Seveda, tisti za slovenščino bi imel cele gore pripravljenih nagajivosti. Pa ravnateljica! Pogledala bi prav črno.

"Kako se delajo ti profesorji, kot da so sami pravi bogci. Misliš da so res? Kje pa!" "Oja, so že!" Kako mi je včasih kaj povedal, da si preje še misliti nisem upala, da bi bilo tako.

"Pa vseeno," sem mu rekla, "profesorji že niso taki. Če bi ne bili dobri ljudje, kako bi vendar znali tako lepo pripovedovati?"

Tema je nad potokom risala sence, saj imam rada temo. V temi si lahko predstavljaš karkoli hočeš. Tudi palčke in vile, pa divjega moža. Bog ve, če ni bil kje v potoku tudi tedaj povodni mož.

"Zdaj pa moram domov, zares," sem mu rekla. Dotaknil se je moje roke in bilo mi je šudno prijetno, saj še verjeti nisem mogla, da bi bil Rudi tako pogumen. Pogumni fantje so dekletom všeč. Še tesneje mi je objel roko in me poljubil. Ne vem, kaj sem čutila tedaj, samo "na svidenje" sva si rekla. Tako zelo tesno mi je bilo in bala sem se. Kaj še vedela nisem, kako je s to rečjo. Pisatelji so že pisali o tem in ljudje so govorili, ampak zdaj se mi je zdelo, da vse tisto ni res.

"Kaj, če dobiš otroka, ko te nekdo poljubi," sem se bala. Mama tega ne bi razumela, če bi kar tako dobila otroka. Le kaj se ona razume na poljube! Ona sploh ničesar ne razume. Popolnoma pomirjena sem bila šele drugi dan, ko sem vprašala Heleno. Helena je vedela že marsikaj. In rekla mi je, da sem zelo neumna. Da se otroka dobi čisto drugače.

Tako sem se spominjala tistega večera. Trenutek za trenutkom je bil malo lepši. Rada sem imela te trenutke, ki so prihajali kar tako in me naredili žalostno. Rudi mi je nazadnje pisal, da me ne mara več, zato ne, ker sem domišljava. In malomeščanski tip da sem, je rekel. Nemara, da sem bila res domišljava. Nikoli mu nisem rekla, da je lep, da je lepši od Deana in da

igra trobento prijetneje od Armstronga. Poleg vsega sem bila iskrena, samo pred njim nisem mogla pripovedovati laži. Pa sem čutila, da bi morala biti drugačna. Še vedela nisem, da si na svetu pravijo laži. Čudežne in nenavadne. Laži pa so. Samo delala sem se, kot da tega ne vem. No, zdaj je prav, da se je tako končalo; bog ve, kje je že tisti fant, Rudi, saj je že čisto pozabil name.

"Zdaj je res vseeno", sem rekla. "Vsaj lahko gledam pomlad in kostanje in sonce z drobnimi zgodbicami v naročju." Zdaj sem bila res sama. Sama sem si morala urediti vsak hip za premišljevanje, za pomivanje posode, za pisanje pisem. Mame ni bilo; oče pa si je posvoje uredil počitnice. Najlepši del je preživel v svoji družbi. Se vsaj nihče ne bo mogel jeziti nanj, si je rekel. Ponavadi je ob popoldnevih odhajal kartat. Največkrat je zgubljal, to sem vedela; zato, ga mama ne pusti tjakaj. Kako je le mama čudna. Največkrat je vprašala, ko se je vrnil: "Si zgubljal?" "No, ja, tako..." če je dejal, no, ja, tako, je zgubljal. Zgubljal je in plačal nekajkrat dva deci. "Kaj pa je to kaj takega!" sem si mislila. Mama pa je morala odložiti svoje pletenje in povedati svoje. Kako neumen da je. Ona pa mora čepeti vse nedelje doma in šivati njegove suknjiče. Pa denarja je škoda, tistega, ki ga kar tako zapravlja. Že ne bi rekla, če bi kdaj dobil igro.

Oče pa je dobival in zgubljal, kakor je že nanoslo. Rada sem imela svojega očeta. Tako preprost je bil in znal je pripovedovati. Še na pomlad se je zastopil. Ne tako kot jaz, drugače. Videl pa je, da mora biti nekje. Včasih je stal pred našim domom. Nekam daleč se je zagledal.... Mimo sonca in kostanjev in kaj lepega pripovedoval. Samo velike oči je imel, modre in lepe, take oči, ki so znale razumeti; pa je šla mama mimo teh oči, ni jih opazila. Ni znala gledati.

Tudi jaz sem imela očetove oči. Z očetom sva imela rada kaj lepega, karkoli je že bilo: pomlad sva imela rada, kostanje in sonce; bilo nama je všeč, če je kdo povedal kaj lepega.

Kar koli že. Čisto vse sva verjela. Ljudje že vedo. Samo pisatelje nisva razumela. Tistega že ne, ki je napisal: "Življenje, to je čudovita stvar." Pisatelji tako lepo opisujejo, vsaj nekateri. Lepše kot je v resnici. Z očetom sva skenila, da jim: ne bova vse verjela. Tistemu že ne, ne čisto vse.

"Majčkeno, majčkeno je življenje, ko je človek sam, čisto sam in se mu zazdi, da ga nima nihče rad, to že - drugače pa imajo pisatelji prav." je dejal enkrat in jaz sem mu verjela. Očetu vse verjamom.

Maske - življenje

Bary

NEKOČ BO PRIŠLO

59 B

Nekoč bo prišlo.
 Tiho. Nepričakovano.
 Veter v naročju cvetlic
 Ti bo prinesel jesen.
 Jutro bo zaman
 iskalo zenici
 zastrtih vek.
 Zemlja bo skrila telo.
 In tega ne boš
 nikoli videl.

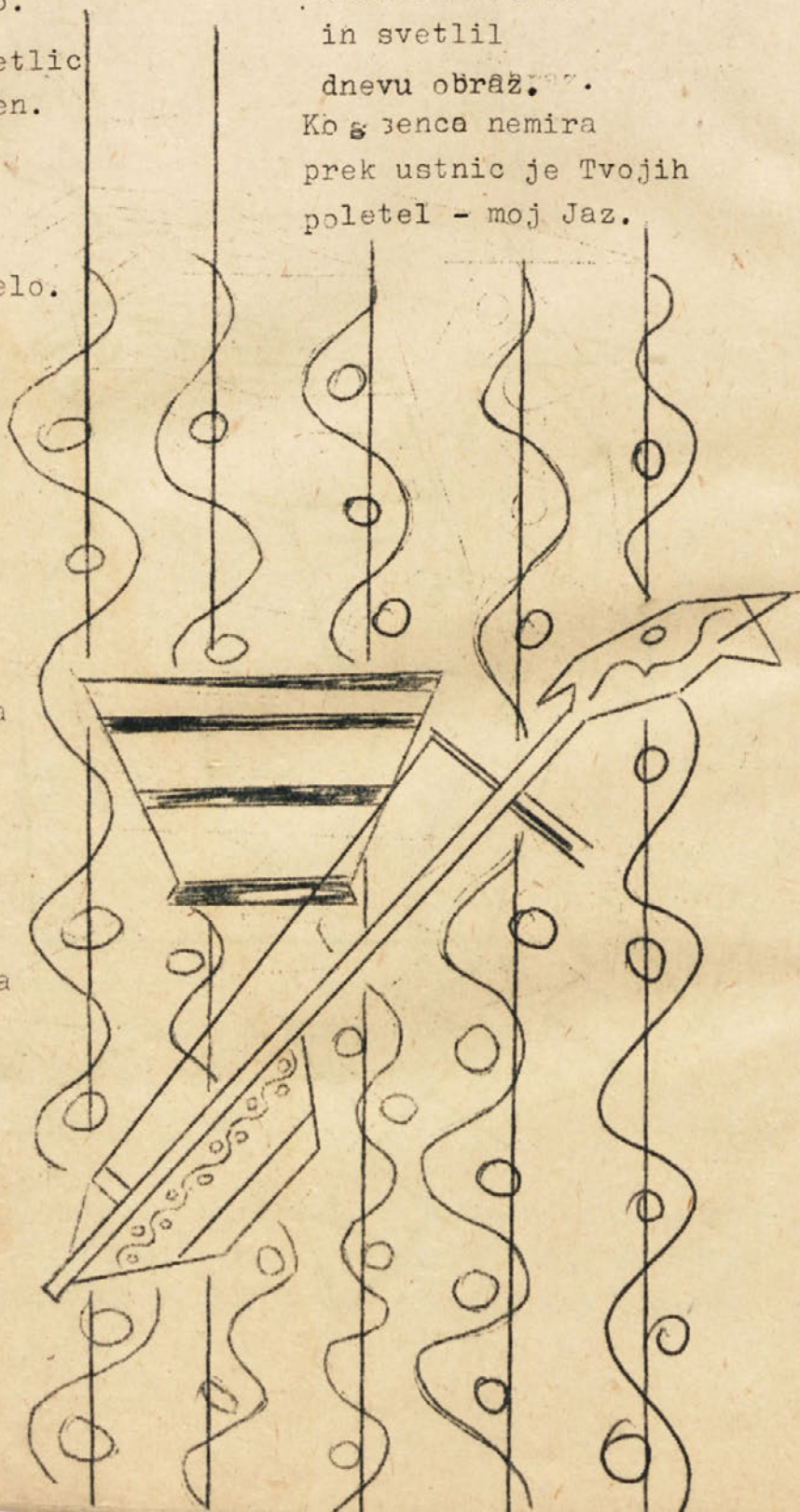
Plamen je poljubljal
 obronke večera
 in svetlil
 dnevu obraz.
 Ko z zenca nemira
 prek ustnic je Tvojih
 poletel - moj Jaz.

Ivan Povše

POMLADNA

Narava je bila tiha
 kot deklica v snu.
 Zbudila se je
 vsa prerojena
 v nežnem objemu
 mladega jutra.
 Vzdrhtela je zemlja
 ob sladkem poljubu
 žarkov rumenih.

 Globoko v duši
 občutim pomlad
 in topli njen dih
 oživlja mi sanje.

Alenka Auersperger

NISEM VEČ NAVADNA ŠOLARKA

DIVJI VETER

Upijanja
me vonj pomladi
ubran
med strunami
kostanjev.

Spet z ubranostjo
oblakov,
s prvo ljubeznijo
marjetic.

Zdaj nisem več
čisto navadna
šolarica -
ta pomladni dan.

In po šesti uri
še bomo zapodili
med mreže sonca,
mimo spraševanja
in matematičnih šolskih,

Ubili bomo
ubranost oblakov
in se ujeli
v razposajenosti vetra.

Upijanja
me vonj pomladi.

Ne smej se
iz globine
svojih vrtincev,
ti divji veter
z rokami viharja.

Nikomur
ne razdajam
skrivnosti do konca.
Pa naj bi jih tebi?
Nikar se ne smej!
Tvoj smeh me ubija.

Ko bi vsaj dan
zaprl vrata za tabo.
Ko bi vsaj med oblaki
našel svoj domek.

Divji veter
ne smej se
iz globine svojih vrtincev.

Tvoj smeh
ubija
mojo bolečino.

